

BARTENDERN PÅ RITZ

PHILIPPE COLLIN

Bartendern på Ritz

ÖVERSÄTTNING CECILIA FRANKLIN

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Albert Bonniers Förlag
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0080917-1

COPYRIGHT © Éditions Albin Michel, 2024

International Rights Management: Susanna Lea Associates

ORIGINALETS TITEL Le barman du Ritz

ÖVERSÄTTNING Cecilia Franklin

OMSLAG Sara R. Acedo

OMSLAGSFOTO Roger Viollet/Contributor/Getty Images

FÖRSTA TRYCKNINGEN

TRYCK ScandBook, EU 2026

Till Blanche Auzello, Ritz enastående drottning

*När jag drömmer om livet efter detta, om paradiset,
befinner jag mig alltid på Ritz i Paris.*

ERNEST HEMINGWAY

Paris var ockuperat av tyska trupper mellan 14 juni 1940 och 25 augusti 1944: 1533 nätter. 1533 nätter under vilka hotell Ritz förvandlades till en främmande, unik och komplicerad värld i ett av kriget sönderslitet Europa. Det finns tusen sätt att berätta den historien. Bartendern på Ritz är en roman som bygger på fakta och verkliga personer. Den är en tolkning av några mörka år i Frankrikes historia. För att klarlägga vissa aspekter har författaren använt sig av romanförfattarens vapen: fiktion, en metod som gör det möjligt att följa en väg historiker inte kan ta. I detta försök till rekonstruktion av livet i Paris under ockupationen handlar det mindre om att vara "sann" än om att försöka ge en rättvisande bild av Frank Meier och de dubbla konfliktfyllda känslor han kan ha hyst. Vad hade ni gjort i hans ställe? Det är romanens stora fråga. För övrigt innehåller Frank Meiers liv perioder som vilar i dunkel och som författaren har engagerat sig i för att kunna göra en högst personlig skildring där romanens sanning och René Girards romantiska lögn förenas. Frank Meier är alltså i den här romanen både en verklig och en fiktiv person. Luciano är en påhittad gestalt, och Fersen är inspirerad av några av de människor som omgav Frank Meier under den här perioden. Utdragen ur hans dagbok är också fiktiva; författarens hyllning till hans ovanliga öde.

PROLOG

Vapenskrammel

13 juni 1940

I morgon kommer de tyska trupperna att inta Paris. Frankrike har upplösts som en sockerbit i ett absintglas.

Striden om Frankrike inleddes för bara en månad sedan. Guderians pansarvagnar har slukat Ardennerna. Det pågår strider i Rouen. Och i Senlis. Tyskarna har tagit sig över floden Marne. Sedan gårdagen är himlen förmörkad av hotfull rök och huvudstaden har kapitulerat. Den har precis förklarats ”öppen stad”. Parisarna har flytt. Med tåg, bilar, kärror eller till fots har de tagit med sig det lilla de kan och övergivit resten. Knappt femhundrausen själar gömmer sig hemma, det enda som cirkulerar fritt är diverse rykten.

Den franska regeringen tog sin tillflykt till Tours för två dagar sedan. Det finns ingen administration kvar, inga taxibilar, ingen polis, inget postverk, ingen samhällsservice. Paniken sprider sig som en löpeld. Dokument har bränts på departementens innergårdar. I två dagar har det varit fritt fram för plundrare. Gatorna är tomma, butikernas jalousier neddragna. I Paris härskar tystnad, ensamhet och död.

Men det stora hotellet Ritz på Place Vendôme håller fortfarande öppet. Vem hade kunnat tro att Winston Churchill bodde där för mindre än två veckor sedan? Nu har stamgästerna övergivit hotellet. Gabrielle Chanel har tagit sin tillflykt till Biarritz. Hertigen av Windsor och hans hustru Wallis har rest till Spanien. Barbara Hutton, den amerikanska arvtagerskan

till Woolworth, är rådvill; hon packar och packar upp sina väskor igen i sin svit på första våningen.

I Galerie des Merveilles, som förbinder palatsets två flyglar, tycks skyltfönstren med namn på exklusiva butiker redan tillhöra en förgångentid. Baren som döpts till Cambon stängde för två dagar sedan. Det är bara Le Petit Bar som fortfarande är öppen. Den öppnade som vanligt klockan sex. Blankpole-rad bardisk, mahognypaneler, lampskärmar i läder, blekgröna sammetsklädda fåtöljer i Ludvig XV-stil: inredningen har inte förändrats sedan invigningen. Flaskorna står uppradade som böcker i en bokhylla. Det är Frank Meiers högberg. Ritz bartender är född i Österrike, berömd för sina drinkar och hyllad av Europas mondäna rumlare. I Amerika är han en legend i den lilla klick som lever i lyx. Hans tunna mustasch, humoristiska blick och exakta rörelser är lika välkända som hans drinkar. Kvällen efter den tyska invasionen står han på plats bakom bardisken i sin vita kavaj och svarta slips. Drygt femtio år, varken fet eller mager, tjugo år på hotellet och barchef. Frank Meier öppnade baren 1921 och han kommer att hålla fast vid den, kosta vad det kosta vill, varken tyskarna eller nederlaget kan förhindra det. Han vill framstå som oberörd, men den här kvällen är Ritz bartender sysslolös. Bragd ur fattningen. Bakom den älskvärda framtoningen kan man ana trötthet och oro. Hittills har han haft för vana att nogsamt dölja ett ursprung som ingen tidigare brytt sig om.

Folk här ser bara en skicklig bartender som hanterar sina drycker mäterligt. Som om jag alltid funnits här, som om jag fötts bakom bardisken.

Frank Meier är en man som frivilligt gått i landsflykt, och i det liv han förkastat döljer sig en hemlighet: han är jude.

Den här kvällen dränker en ensam gäst, Otto von Habsburg, arvtogare till det forna österrikisk-ungerska riket, sin ångest

med gin. Han har fått ett pris satt på sitt huvud och måste fly. Snabbt. I natt. Han sitter vid bardisken, ältar en sista gång de senaste veckornas händelser och sveper sedan sitt glas med Gordon's. Kronprinsen från Böhmen reser sig och ger bartendern, som kunde vara hans far, en kraftlös omfamning. Frank stelnar till. Han tolkar kramen som ett farväl. Otto von Habsburg säger adjö till Europa: om några dagar kommer han att anlända till Washington. Ritz bartender ser sin sista gäst från den forna världen försvinna.

FÖRSTA DELEN

Ställningskrig

Juni-juli 1940

1

14 juni 1940

Här sitter jag fast omgiven av tyskar.

Klockan är halv sju och tyskarna har inte infunnit sig i baren ännu.

I morse tågade de på Avenue Foch.

Hädanefter kommer de att finnas där, innanför Ritz väggar.

Alla Paris palats har beslagtogs av den tyska armén som inrättat sina kontor där. Ritz kommer att hysa ett hundratal höga officerare – Wehrmachts grädda – och bli ”den militäre befälhavarens bostad i Frankrike”: hade titeln inte påmint om den grymma förödmjukelse den franska armén utsatts för skulle den nästan vara imponerande.

Place Vendôme har en särskild status. Så länge inga nya order utfärdats kan Ritz ta emot sina vanliga gäster. Och baren ska förstås hålla öppet. Utöver Frank Meier sköts baren nu av hans gamle vapenbroder, Georges Scheuer, och en ung italiensk elev, Luciano.

Bartendern har inte sovit en blund på hela natten, påverkad av den märkliga tystnad som råder i huset på Rue Henri-Rochefort eftersom nästan alla grannar har flytt Paris.

Fega stackare.

Frank har tänkt på sin son, Jean-Jacques, under natten då han legat sömnlös. Han har egentligen aldrig förmått älska sin ende son som är född 1921 i det olyckliga äktenskapet med Maria. En avgrund skiljer dem åt. Han har inte hört av sin

son på evigheter, inte sedan den unge mannen blev anställd på kasinot i Nice för fem år sedan . . .

Var är han? Har han blivit inkallad?

Borde jag sätta mig i säkerhet? Åka till honom i Nice?

Kommer inte på fråga att överlämna baren till tyskarna . . .

Den kvällen förbereder Frank Meier, rakryggad i sin vita kavaj, de nya gästernas ankomst. Han har nyss sett sitt ansikte speglas i shakern av märket Christofle: mörkare under ögonen än vanligt, blicken stel av oro. För att inte nämna magen: när han andas i handen är andedräkten vämjelig. Tyskarnas ankomst, och med dem minnet av skyttegravarna, får det att vända sig i magen.

Bartendern kastar en femtioelfte blick på klockan. Tjugo i sju.

Allt är klart: citrusfrukter, mynta, röda bär och rösocker till kir royal. De många flaskorna Perrier-Jouët är kyllda. Segrarna har anledning att fira.

Men för stunden, ingenting. Fortfarande ingenting.

Från sin plats bakom den solida bardisken i mörkt trä kan Frank inte se gästerna komma eftersom korridoren som leder till baren är utom synhåll. Och det är väldigt enerverande i dessa tider. Omöjligt att förutse något. Därför har han placerat sin elev att hålla utkik vid dörröppningen.

Vart i helvete har tyskarna tagit vägen?

Tystnaden inför anstormningen är tung. Georges sysselsätter sig med hallonen.

”Sluta, du förstör dem.”

”Jag är nervös, Frank.”

Vi är alla nervösa, gamle vän!

”Det är fingeravtryck på bardisken, ta och torka av den med sämskskinnet.”

Konstigt krig, onekligen.

Åh, där kommer någon. Är det de ...?

Nej, bara en fransk gäst som hade kunnat framkalla ett hänfullt leende om Frank inte vore herre över sig själv. Den omöjlige monsieur Bedaux.

För ett ögonblick umgås Frank med tanken på att artigt men bestämt be honom vända om. Men Bedaux tillhör de nya herrarna och Frank måste anpassa sig. Så han ser tyst på när den förste gästen från den nya världen närmar sig.

Märklig person, denne Charles Bedaux. Hög panna och fina drag, jämnårig med Frank, en spänstig femtioåring. Även han begav sig som ung till Amerika utan ett öre på fickan. Deras vägar korsades där. Meier lärde sig servera i New York, Bedaux att utbringa skålar. Båda två blev snabbt experter inom sina områden: Frank i egenskap av bartender, Bedaux som affärsman. På mindre än tio år hann Bedaux gifta sig med två amerikanska arvtagerskor och blev specialist på teorier om ”arbetets vetenskapliga organisation” – han har skrivit en bok i ämnet som han gärna talar om, liksom om sina många fabriker, sin nya amerikanska nationalitet och sin måttenhet, ”Bedauxenheten”. Men ännu hellre talar han om sin beundran för det nazistiska Tyskland.

Frank noterar hans segervissa leende. Han frågar oberört: ”Ett glas Pol Roger som vanligt?”

”Inte i kväll, Frank. Ge mig er royal highball, en dubbel, i stället. Vi måste fira Frankrikes pånyttfödelse, nu när landet äntligen är befriat från dekadenta och förvekligade tankegångar! Jag har alltid sagt: om kaos styr naturen är det ordning som räddar människan och ingenting annat. Eller hur, Frank?”

Om konsten att blanda drinkar kräver att man är rigorös och måttfull är detta att förestå en bar konsten att låta oordning råda; Frank Meiers framgång bygger mer på att han låter livet ha sin gång, förskjuter gränser och ibland accepterar att

överskrida dem, än på hans berömda drinkar. Han har en dubbel natur; han är en disciplinerad man besjälad av anti-konformism. Men det har Charles Bedaux aldrig begripit. Bedaux går aldrig till överdrift utom ifråga om den omsorg han ägnar sina egna intressen. Konst, andra människor, politik; allt är bara satsningar, investeringar, något som kan skapa mervärde. Det finns egentligen bara ett område där Frank och Bedaux är överens: Frankrike behöver Philippe Pétain. För industrimagnatens del därför att det gynnar affärerna, för bartenderns del därför att han under det förra kriget tjänstgjorde som underofficer under marskalken.

Frank kommer aldrig att avslöja det för förrädaren Charles Bedaux, men vid fronten blev fanjunkare Meier patriot på grund av den store mannen med vit mustasch.

Bedaux för glaset till munnen och tar en klunk innan han ställer ned det på bardisken. Han tycks vara på väg att inleda en ny monolog, men ljudet av röster och skratt bryter tystnaden i baren och hejdar honom.

Nu kommer de ...

Stunden är inne. Frank rättar till kragen och lägger handen på Georges axel. Skratten närmar sig i korridoren. Kasernskratt. Det är Franks uppgift att välkomna dem. För ett ögonblick är han tillbaka i Verdun. Han sträcker på sig men känner hur svetten rinner längs ryggen. Skjortan under kavajen är blöt och han fryser ända in i märgen.

Den första fiendestyrkan närmar sig.

”God kväll, mina herrar. Välkomna till Ritz bar.”